

Lausunto tulevaisuusvaliokunnalle asiassa VNS 6/2017 vp
Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. osa
Jaettu ymmärrys työn murroksesta

7.11.2017
Paula Laine
Johtaja, ennakointi ja strategia
Sitra

SITRA

1

SITRA

TYÖN JA TOIMEENTULON *ARVOITUS*

TYÖN JA TOIMEENTULON *ARVOITUS*

Työn maailma on tuntemattoman äärellä: **automatisaatio, robotisaatio, keinoäly ja digitaaliset alustat** muokkaavat eri aloja teollisuudesta hoivaan ja tietotyöhön.

Todennäköisesti tiedämme yhtä vähän tulevaisuudesta kuin 1800-luvun ihminen.

1800-luvulla tulot hyytyivät 50-vuodeksi vaikka tuottavuus kasvoi. On mahdollista että olemme samanlaisen sukupolvikokemuksen kynnyksellä. Yhden ihmisen elämässä tämä olisi koko työelämän mittainen kokemus.

Vuonna 2040:
Millainen olisi työpäiväsi maailmassa jossa koet eläväsi hyvää elämää?

On mahdollista, että:

Työ muuttuu mutta sitä on runsaasti ja palkkatyötä riittää kaikille.

TAI

Vain harvoilla on palkkatyötä ja vielä harvempi hyötyy sen tuloksista.

Siksi nyt on tärkeää

- Helpottaa niiden huolta jotka ovat työn murroksen väliinputoajia.
- Nostaa tulevaisuuden vauraudenjako ja toimeentulo aiheina poliittisen keskustelun ytimeen nyt.
- Mitä suuressa mittakaavassa tavoittelemme? Teknologinen kehitys mahdollistaa sekä suuremman tasa-arvon että eriytymisen.
- Huomata, että elinikäinen oppiminen muuttuu hyveestä välttämättömyydeksi.
- Muistaa, että työ voi olla sekä tuttua että tuntematonta. Robotti sairaanhoitajan apuna on kuviteltavissa, mutta mitä tekee *algoritmikko?*

10 aloitetta työstä ja toimeentulosta

SEURAAVAERA.FI

SITRA

Sitran visio Suomelle:

HYVINVOINNIN SEURAAVA ERÄ

Teknologia

Geopolitiikka

TYÖ =/ TOIMEENTULO
DEMOKRATIA =/ OSALLISUUS
KASVU =/ EDISTYS

Maapallon kantokyvyn rajat

Hyvinvoinnin Seuraavaa Erää rakennetaan maailmassa, jota määrittävät teknologian nopea kehitys, geopolitiikan uusi kausi, sekä maapallon kantokyvyn rajat.
Keskeisin vaatimus yhteiskuntapolitiikkaa kohtaan on luoda uskottava näkymä toimeentulosta, osallisuudesta ja edistyksestä aikana, jona vanhat oletukset työn ja toimeentulon, edustuksellisen demokratian ja osallisuuden sekä talouskasvun ja edistyksen välisistä yhteyksistä ovat murroksessa.

Tausta-aineisto

2

SITRA

EDUSTUKSELLISEN DEMOKRATIAN *PUHTI* HUKASSA

SITRA

EDUSTUKSELLISEN DEMOKRATIAN *PUHTI* HUKASSA

Toimiakseen demokratia kaipaa vahvistamista, uusia toimintatapoja ja parempaa osallisuuden toteutumista.

Kaikki vakuttaa kaikkeen!

Demokratian tarkastelu on aina yhteiskunnan kokonaisuuden tarkastelua.

Hyvinvointi, talous, luottamus, instituutiot, tasa-arvo…

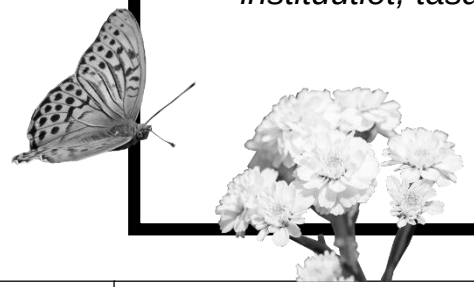

1800-luvulla lait säädettiin säätytalolla säätyjen kesken.

1900-luvulla teollisen vallankumouksen synnyttämä puoluekartta ja edustuksellinen demokratia vakiintuvat.

Mikä on **2000-luvun** ”säädyt” tai “liikkeet” joka määrittävät poliittisen osallistumisen ja intressit?

Teknologian nopea kehitys sekä globalisaatio ovat suurimmat edustuksellisen demokratian toteutumiseen vaikuttavat muutosvoimat.

On mahdollista, että:

Edessämme on demokratian kehittämisen, avoimuuden ja osallisuuden kultakausi.

TAI

Valta keskittyy harvempiin käsiin, osattomuus ja levottomuus yltyy.

Siksi nyt on tärkeää

- Huomioda, että demokratian suuria haasteita kaikkialla ovat eriarvoistuminen ja luottamuksen puute. Mikä on Suomen tulevaisuus: yhteinen vai jakolinjojen Suomi?
- Vaatia sekä globaalia päätöksentekoa että vahvaa lähidemokratiaa.
- Haastaa päätöksentekijät ja tiedontuottajat pois poteroista yhteisten ongelmien ratkaisijoiksi.
- Ottaa teknologia toden teolla haltuun! Teknologian hyödyntäminen ja sen kriittinen tarkastelu kulkevat käsikädessä.

12 aloitetta demokratian vahvistamiseksi

SEURAAVAERA.FI

SITRA

3

SITRA

TALOUS

TIENHAARASSA

TALOUS *TIENHAARASSA*

Pitkä hitaan kasvun jakso on alkanut hiljattain taittua, mutta epävarmasti. Luonnonvarojen ylikulutukseen perustuva talouskasvu on maapallon kantokyvyn kanssa ristiriidassa.

Mitä lopulta tavoittelemme: talouskasvua vai hyvinvointia?

On mahdollista, että:
Emme löydä tietä ulos hitaan kasvun ja vanhojen toimintatapojen ajasta. Näivetymme.

TAI

Haemme kasvua hinnalla millä hyvänsä jonka seurauksena maapallo turmeltuu ja hyvinvoinnin edellytykset ennen pitkää kuihtuvat.

TAI

Hyvinvointi on tärkein yhteiskunta-politiikan tavoite. Luonto elpyy ja hyvinvointi kasvaa, vaikka talous ei kasva.

Onnistumme irrottamaan talouskasvun päästöistä ja kasvattamaan hyvinvointia vielä talouskasvuakin nopeammin.

Siksi nyt on tärkeää

- Osata tarkastella edistystä yhdistelemällä monipuolisesti tietoa taloudesta, hyvinvoinnista ja maapallon tilasta. Yksinkertainen mittarointi ei riitä.
- Jatkaa määrätietoisesti toimia kiertotalouden edistämiseksi.
- Ymmärtää että talous kuvaa kulloinkin voimassaolevan luottamus- ja arvostusjärjestelmän tilaa.
- Muistaa että maailman muuttuessa myös arvostuksemme muuttuvat. Talous kyllä seuraa perässä.

Mahtava paketti aiheesta tulossa 7.6.

SEURAAVAERA.FI

SITRA

ERÄ//TAUKO

Voiko kuka tahansa keskustella yhteiskunnasta rakentavasti ja innostua siitä? Erätauko-projektissa otetaan tästä selvää.

- Tavoitteena tunnistettu ja tunnustettu tapa käydä rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua

JA

SEURAAVA ERÄ

Sitran ja Demos Helsingin kolmiosainen katsaus tulevaisuuden Suomeen ja reilumpaan yhteiskuntaan. Mistä on kyse?

- Pohjoismaisen mallin tulevaisuutta hahmotellaan kolmen teeman kautta:
  - Työ ja toimeentulo
  - Demokratia ja osallisuus
  - Kasvu ja edistys
- Mikä on hyvinvoinnin uusi lupaus?

SITRA

HYVÄÄ HUOMISTA, SUOMI!

sitra.fi/megatrendit | seuraavaerä.fi

@sitrafund

SITRA